

A' ROMAI-**TSASZARI** ÉS AP. **KIRALYI FELSÉGNEK**
 BC **KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.**

Indult BÉTSBŐL Szombaton 14. Juniusban. 1788.

*A' meg-engesztelhetetlen indulatú Mársnak tsatázó
 mezejéről.*

Azok a' minapi-békességgel álmadozó Politikusok, kik a' mi Táborunknak az ellenség földjére szándékozott által-költözésének hátra-maradásából már mindenütt azt kezdték vala Prédikálni: hogy 3 hónapi fegyver halgatás és az után edgy kivánt tsendes békeféség lenne; most egy néhány napoktól fogva mind le sutott fővel jainak, és a' 3-mad napoktól fogva Bétsbe érkezett hűben tettetős kételkedéssel bámúlnak; ugyan'is — Egy

Zagrábból ezen hónapnak 3-dikán költ, hozzánk pedig Bétsbe 11-dikén érkezett fő Hadi-tisztnek tudósítása-szerént, a' F. Ts. és Királyi Grádiska a Száva-vizén keresztül a' Török ágyuktól úgy őrzve lödeztetett, hogy inkább egy kő-halomhoz mintsem egy sima kő-falak közé helyheztetett erősséghez hasonló, és ezen levél-szerént iten szorófsak a' környülállások. Ezen tudósítás még melegében érkezett; azért illő léfszen az E. Olvasóknak a' mi következendő Levelünkig fel-függesztett bitellel lenni, míg ezen történetnek valóságáról a' környül-állások szerént irhatunk. — A' közönséges Levelek-szerént, a' mi F. Urunknak ezen háború-által okoztatott költségei már az 50 milliómat meghaladták; de ezek többnyire mind a' kétfejű Sas félszkében maradtanak; azonban pedig — Azt olvashatjuk némely levelekből, hogy a' *Belgrádiak* a' minden órában felekre várt ostromtól félvén, minden kintseiket Szabátsba hordották vala által; melynek meg-vételével, mindeneftől fogva 16. milliómokat nyertünk volna; és — A' tegnap érkezett Zemlini tudósítások, mellyek egyenesen Bétsbe a' Magyar Kurirhoz jöttenek, olly örvendetes hírt hoztanak, hogy a' mi Szabad Sergeink egy Belgrádhoz nem mesélze utazó Török Seregre ütvén (meg-hozta völt előre egy Kém a' hírt, hogy a' Nagy Vezér Caisát küld Belgrádba) magok között mint edgy ezerig valót ott hagytanak; de azonkívül, hogy a' Törökökből igen fokot le-appritottanak és edgy Török Tisztet 3. Jantsárokkal edgyütt magokkal el-hoztanak, 5 Tevéket fogtanak - el, mellyeken 5 milliómok találtatának tsupa arany pénzben. Ezen Levélből bizonyosnak értyük, hogy a' Török Nagy

Vezér már meg-érkezett légyen, és hogy az itt eddig csak nem kétségben esett Törököknek meg-jövéen az ohajtott reménység, a' vezített fene-állatnál dühösebbek kezdettenek lenni, és szüntelen a' bé-üésekben kezdettenek mesterkedni. — Még sokkal jobban le-sütötték azon Politikusok az ő előre látó hómájos szemü fejeket, — kik az Orosz Tábori kénédelemnek most a' Fm. Románzov nyavallyáját, majd a' Hollándus arany' el-nem érkezését és az Udvari Oszlopok' egymás között való pártoskodását tézlik vala okúl — midőn most ennek valóságos okát a' közönséges Levelekben olvashatják; mely ez: — A' Krimi Tatárok alattomban edgyett értvén a' Portával, az Orosz Udvarból 36-ezer személyre való fegyvert és hadi-készületeket kértének vala, olly szinnel, hogy magokat a' Török ellen ótalmazhassák, és az Orosz Udvar mellett jó szolgálatot tehessenek. Fel-fegyverkezették őket, és már a' Portával való edgyezés szerént egy bizonyos nap vala ki-szabva, mellyen az ott lévő Orosz Sergekre üő szándékkal Krimiát vizsgálják vala adni a' Portának. Egy Májor, edgy bizonyos idegen Hatalmaságnak Tisztje, ki ekkor Konstantinápolyban mutatoz vala, szerentsére ezen Török *firhang* alá rejtet szándékat észre-vévén a' Muszka Udvarnak tudtára adta — melly Hertzeg Potemkinnek és Reprinnek, sőt az egész Udvarnak elég dolgot adott vala, hogy ezen szándéknak jó-móddal eleje vétessék. Tellyes igyekezettel mesterkedtenek, hogy a' Tatárokat minden gyanuság' fajtítása nélkül Orosz Sergek közé elegyítsék, melyre, nagy bajjal ugyan, de végtére csak ugyan rá-menvén, ezeket a' fegyverből le-öltéztették; de csak

ugyan egy nagy rész közzüllök, az ő Paripájok-
nak ferénységek által, a' hegyekre szaladván, máig-
is féltő, hogy ha azokkal a' Sergekkel, melyeket
a Sziliftriai Séráskir Ásiából vár, öszve-adják ma-
gokat, nagy veszedelmeket okozhatnak. — A' Ka-
pután Basfa, vagy Magyarúl a' Török Tengeri fő
Vezér Apr. 28-dikán indult vala-meg Krimia-felé
60 nagy hadakozó hajókból álló hajós Sergevel;
mely hajókon többnyire 44 ágyuk mondatnak len-
ni. Tegyük-fel, hogy ezen hajós Serégnél nem
mind Anglus és Spanyol hajósok és Tengeri katonák
légyenek is; de csak ugyan illy szörnyü erőből, s
egymás ehez nem alább valótól nagy híreket vihet
a' Kurir.

Temesvárról a' m. h. 27-dikén ezt írják: A'
Sabáts el-vételekor fogságba-elett 547 Török ra-
bok már ide érkeztenek, és a' külső Városban egy
Török Kalos nevü nagy alkalmatofságba bé-szállít-
tattanak. Hólnap innen Aradra iudittatnak, hól il-
lyen fészekbéli madarak még 200-an vannak. E-
zek között igen nagy, erős és izmos emberek ta-
láltatnak; de többnyire mind meg-taplósdott vének
— és 14 — 15. esztendő gyermekek-is vannak
közöttök; melyből ki-lehet hozni, hogy a' Törö-
koknál mind ifja, mind vénnye, személy válloga-
rás nélkül fegyvert szokott fogni illyenkor. — A'
Török Tisztek Szegeden tartatnak fogságban. —
Minek utánna a' Nagy Vezérnek közel-léte a' mi
nagy Táborunk' fülébe hatott volna, azt írják né-
mely Levelék, hogy a' Felsőleges Tsászfár minden
Vezéreknak olly kemény parantsolatot adott, hogy
a' leg-keményebb tüzzel és hadi erővel minden
szempillantásban olly készen légyenek, hogy ezen
meiz-

megszűnően jött vendégeknek el-fogadások, mihelyt meg-érkeznek, az egész Tábor az ellenség' földjére mennyen által, és a' nyugodalomra edgy szempil-lantást ne-engedjenek. Már most el-érkezett a' Ven-dég — nagyok az útban lévő hírek — tsak még fuleinkbe nem hattottanak. — A' Hadi-tanátshoz bé-küldött, és onnan kezünkhöz adatott bizonyos tudósítások ezek: (**) A' *Jassiban* lévő K. Ts. és Királyi Balsa Generálmajor *Fábri* Urtól *Khotzi-mi* Táborhoz, és onnan fő-igazgató Vezér *Hertzeg Köburg* által Bétsbe ezen hónapnak első napján tett tudósítás-szerént, az elsőbben nevezett Vezér Ur ál-tal I' Divízió a' Tsászar gyalog Sergéből, 1 d. a' második Oláh Regimentből, 1 d. az *Erdödi Húszár* Sergéből, és I' divízió a' Székely Húszárok köz-zul Oberstlájdinánt *Kosztolányi* Vezérsége alatt, a' múlt h. 29-dikén *Vassuli* nevű helységig küldet-vén az ellenségnek szemlélésére, itt mint-egy 500 főből álló Sergével az ellenségnek, edgy *Jámb* ne-vű *Aga* alatt éppen azon időben találkoztanak-ösz-ve, midőn *Kosztolányi* Ur abban szorgalmatoskod-nék, hogy a' gyalogságot *Kárréba*, és a' Lovassá-got a' 2. szárnyán illendő hadi-rendbe állit-tsa; kól mint egy 400 főből álló *Spárik*, a' kö-dös időnek reménysege alatt, ki-mondhatatlan dühös-séggel utének reájok; de *Kosztolányi* Urnak ren-deléséből, a' bal szárnyán Székely Húszár Kapitány *Vajna* Ur által; a' jobb szárnyán pedig *Berzevitzi*, *Révai*, és *Bortsitzki* Hadnagyok alatt olly kemény ellent-állásra találának, hogy edgy óra alatt ezen dühös ellenséget nem tsak a' faluból *Vassuliból*, hanem *Vassuli* folyó vizén is túl kergették. A' miéink közzul 4-en estenek-el halálra, 2 meg-sebe-
síte,

sitterett. Az ellenség közzül 5 a' tsata-piatzon ma-
radott, és a' folyó-viz hidján való átal-kergetésben
12-töt a' Húzárok öfve-vagdaltanak; a' Torokok
mint edgy 30-ig való sebeseiket magokkal el-hú-
ztolták. A' miénk 6 lovat, egy néhány Török
karabéjt és más hadi-jószágból álló prédát nyertenek.
Oberflájdinánt *Kosztolányi Ur* által, az Erdödi és
Székely Húzárok — nevezetelen pedig Kapitány
Vajna Urnak okos bátorságú vitézsége — díszítet-
tek meg az Udvar előtt. Ezen tsatátskának szeren-
tsés el-végzése után Oberflájdinánt *Kosztolányi Ur*,
a' maga alatt lévő néppel megint *Jassiba* visszta-
ment. — A' *Czerovlyáni Táborból* Lovas fő Ve-
zér Hertzeg *Liktenstáin Ur* által ezen h. I. napján
tett tudósítás-szerént, itt a' Törökök szüntelen-való
mozgásban lévén, ottan ottan apró tsatázások tör-
ténnek, mellyek' közzül egyben a' m. h. 29-dikén
Kapitány *Krupa* halálofon meg-sebesítettén, a' Tö-
rökök magokkal a' magok Táborjokhoz vitték. —
Ugyan Hertzeg *Liktenstáin Urnak* tudósítása-szerént
2000 főből álló Török Sereg' fok lovakkal és azok-
ra rakott éléssel és hadi-készületekkel ezen hónapnak
4-dikén meg-érkezett a' *Dubitzai* ellenséges Tábor-
hoz, kiket a' *Dubitzai Tábor* ágyu-lövéslek és vég-
hetetlen öröm-kiáltások között fogadának-el. (**)
A' mi még ide tartoznék a' két tsillag' közü, nem
érdemli a' betü koptatást, azért lássuk mik az

Elegyes Aprósfágok.

Azok között a' 340 Gallitziái hadi-szekerek mel-
lett lévő kotsifok között, kik nem régiben vétette-
nek vala fel 254 Sidók vagynak, kik szintén olly
jó hadi-szolgálatot tésznek, mint a' *Keresztények.*

— Bétsben az a' hire, hogy a' hajó-húzó Rabok között azokat, kik fegyvert foghatnak a' Szabad-Sereg közé erefztette volna ő Felsége olly kegyelmes igéretnel, hogy ha a' jelen való háboruban magokat jól viseléndik a' háború után szabadságok léfzen, sőt a' kik ezek között magokat megkülömböztetik másoktól a' tsátázó piatzen, szintén olly jutalmok fogna lenni, mint másoknak. — Ama hires G. *Busjon*, kinek a' természeti Históriaban fok századokig fenn maradó érdemeit a' tudós Világ mindég nagyra fogja betsülneni, Frantzia-országban meghólt. — Berlinben ujfolag kezdett azon hir fel-élevenedni, mellyet már edgy néhány vándorió levelekben-is olvashatni, hogy Svéd-ország Orosz-ország ellen bizonyofon hadat izent volna. — A' Pruszfziai Birodalomban lenni szokott nyári-táborozások el-végződtek. A' Király a' maga Népeének hadi-tudományával tökéletesen meg-elégedett; mely meg-elégedésének jelét az alsobb köz-embertől fogva a' leg nagyobb Vezérekig ki-mutatta. Ezen Felség, kinek minden tselekedetei azt mutatják, hogy inkább kívánnya, hogy a' Népe szerezse, mintsem féljen tőlle, ezen hadi próbában, valamiet egyehüttis, egészfszen a' köz-emberekig le-erészkedett, és azokkal ottan ottan beszédbe eredett. Nevezetesen szemébe tünik ezen Felségnek a' *Wuts* Sergében edgy Káplár, kinek az ő ősz haján kívül igen tisztes öreg ábrázattya vala, 's kérdi tőlle a' Király: hány esztendő s volna? felel ez 72 — hány esztendeig szolgáltál? — 52-ig Felséges Uram. — Nem akárnál már nyugalomra menni? — én az én leg-utolsó érzékenységeimet-is az én kegyelmes Királyomnak szolgálatjára akarom áldozni, — az

útozás néked jó öreg tudom hogy savanyó —
mond a' Király: jelentsd magadot holnap nálam! és
valamit fogok néked az öregség könnyebbí-ése ad-
ni. Másnap 52. *Fridriksdort* (nálunk *Sufferint*)
ada nési a' Király, szolgálatjának esztendeihez ké-
pest. Ezzel egy pajtásához menvén; ki vele egy
idejü vala mind életeré, mind szolgálatjára nézve;
így szólla: imből Pajtás (mutattya az arannyokat)
nékem annyit adott a' mi kegyelmes Atyánk, hogy
mi életünkben ketten sem kolthetjük-el; azért lé-
gyen tiéd-fele; éljünk belöle. Ezen kívül az al-
főbb rangú Tiszteknek, Kadétoknak s. t. végphetet-
len ajándékokat adott ezen alkalmatossággal — mely
jóbbágy ne szeretné az ilyen Királyt. — A' Lem-
bergi Levelek-szerént még Bander Khotzim és Otza-
kov nyugosznak; de tsak azért, hogy a' minden
közösülés már el-záratván, az éhség által vétettes-
senek-meg. Ezen Levelek a' Lengyelekről máig-is
gyanus értelemben vagynak; sőt ugy vélekednek,
hogy a' meg-szállott Khotzim-Vára nem régiben-is
erről felől kapott volna élésbéli fegedelmet. — Egy
a' napokban érkezett tudósítás-szerént Generálm. B.
Papilla Urnak a' Gyulai *Ferentz Özvegy* gyalog
Serge, Generálm. B. *Vétsei* Urnak pedig a' Kara-
melli *Vafas* Serge ő Felségétől által-adattak. — A'
Szebeni hírek-szerént a' *Priporánál* lévő külső Strá-
sák, és a' Török közt megint tsatáj-patáj esett, a'
melly egész éjtszaka tartott. Nap fe-koltekor a' *Ti-*
testnél való táborból a' *Dragonyosok*, *Húszárok*,
és egy *Kompánia* az *Orosz Regem.* mind segittségre
küldettek.